

## **Comentariul operei Patul lui Procust scrisa de Camil Petrescu-a patra parte**

Dupa cum marturisea sarjant autorul, in amintitul interviu acordat lui Eugen Jebeleanu, "in sens strict, actiunea are loc intr-un pat, insa, pe cale de amintire si documentare, urmareste realizarea unei ambiante care imbratiseaza viata literara, politica si financiara, asa cum era, de altfel, si in "Ultima noapte", al carei spirit il continua".

Consemnam, sub girul autenticitatii, subiectul romanului, asa cum a fost el gandit de autor, cu doi ani inaintea aparitiei sale: "Intr-o dupa-amiaza toropitoare de august, Fred Vasilescu (fiul marelui industrias Vasilescu-Luma-nararu din Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi), negasindu-si prietenii acasa, e ispitit sa astepte racoarea serii, in dormitorul unei vagi artiste, frumuseti blonda, planturoasa si comuna. Dupa ce femeia epuizeaza tot arsenalul ei tehnic, fara sa produca decat o oarecare impresie, incearca sa asezoneze intamplarea cu povestea unei iubiri a carei eroina a fost. Aduce un pachet de scrisori legate cu funda ale poetului Ladima, care se sinucisese din dragoste cu cateva luni mai devreme.

De la 4 dupa-amiaza, pana noaptea tarziu, Fred Vasilescu retraieste, descompus de uimire, iubirea lui Ladima, pe care-l cunoscuse fara sa stie ca e poet si fara sa stie ca si-a facut un idol din Emilia Mogoleanu. Amintirile chemate de scrisorile deznadajduite ale poetului aduc in urzeala intamplarii si dragostea lui Fred Vasilescu cu acea figura feminina cunoscuta din scrisorile d-nei T., de care trebuie sa fuga necontenit, desi e femeia vietii lui. Impletirea acestor doua iubiri, incadrate de Nae Gheorghidiu, senatorul din Ultima noapte de dragoste..., devenit ministru, proprietar de gazeta si "protectorul" Emiliei Mogoleanu, de Veturia, sora ei, de medicul de la Tekirghiol-Movila, de lumea din redactia unui ziar bucurestean, de lumea teatrelor, alcatuieste miezul noului roman".

"Diagonalele" (specifice metodei de creatie a lui Camil Petrescu) traseaza deci, pe fondul vietii literare, politice si financiare a epocii (anii 1926 -1928), zbaterea si chinuitoarea neimplinire a eroilor: o drama a incompatibilitatii si imposibilitatii de unificare/completare prin iubire, manifestata in existenta cuplurilor Fred Vasilescu - Doamna T. si G.D. Ladima - Emilia Rachitaru, si drama intelectualului, constiinta superioara neinteleasa, aruncat la marginea unei lumi ostile, manifestata in existenta lui G.D. Ladima, si, partial, a lui Fred Vasilescu.